

تمرکز صرف بر رشد تولید ناخالص داخلی منشاء سیاست های کوتاه مدت و افزایش نابرابری

نکات کلیدی:

- مجمع جهانی اقتصاد بدنبال تعیین اقدام شکل دهی پیشرفت اقتصادی آینده، پروژه شاخص توسعه فراگیر^۱ IDI را با هدف آگاهی رسانی و زمینه سازی برای دستیابی به پیشرفت اقتصادی پایدار و فراگیر از طریق تعمیق همکاری بخش عمومی - خصوصی، رهبری خرد و تجزیه و تحلیل، گفت و گوی استراتژیک و همکاری مستحکم به همراه شتاب دهی به تاثیرات اجتماعی آن از طریق اقدامات مشترک، معرفی نمود.
- با کمک این شاخص، مجمع جهانی اقتصاد روش جدیدی را برای تعیین عملکرد ملی اقتصادها به عنوان جایگزینی برای تولید ناخالص داخلی مشخص کرده که علاوه بر روش مرسوم، به سطح استانداردهای زندگی مردم و میزان ثبات و پایداری اقتصادها نیز متمرکز شده است.
- نتایج اندازه گیری شاخص توسعه فراگیر ۲۰۱۸ نشان می دهد که اقتصادها با وجود نگرانی هایی که در مورد رشد نابرابری های اجتماعی وجود دارد، سیاست هایی را ترجیح می دهند که به جای ارتقاء پایداری و فراگیری اقتصادی، از رشد کوتاه مدت پشتیبانی می کند.
- رتبه بندی شاخص توسعه فراگیر ۲۰۱۸ برای ۱۰۳ کشور جهان نشان می دهد که کدامیک از کشورها بهترین عملکرد ترکیبی را از لحاظ رشد، برابری و پایداری دارا هستند.
- در طول پنج سال گذشته، علی رغم رشد اقتصاد جهانی، در ۲۰ کشور از ۲۹ اقتصاد پیشرفته، فراگیری اجتماعی، کاهش یافته یا تغییر نکرده است و برابری بین نسل ها در ۵۶ کشور از ۷۴ اقتصاد در حال ظهور، وخیم تر شده است.

طی دهه های اخیر، اولویت بخشیدن به رشد اقتصادی نسبت به عدالت اجتماعی منجر به سطوح بالای نابرابری ثروت و درآمد شده و باعث شده است که دولت ها فراموش کنند که می باید بدون آسیب زدن به محیط زیست و با توجه به مسئولیت های آنها در برابر نسل های آینده، رشد اقتصادی مورد نیاز را تامین نمایند.

وابستگی بیش از حد اقتصاددانان و سیاست گذاران به تولید ناخالص داخلی به عنوان شاخص اصلی عملکرد اقتصاد ملی بخشی از مشکل است، زیرا تولید ناخالص داخلی، تولیدات کالا و خدمات فعلی را می سنجد به جای اینکه میزان مشارکت آن را در پیشرفت اجتماعی - اقتصادی از قبیل میانگین درآمد خانوار، فرصت شغلی، امنیت اقتصادی و کیفیت زندگی، مشخص نماید. شاخص توسعه فراگیر یک ارزیابی سالیانه است که میزان پیشرفت اقتصادی ۱۰۳ کشور جهان را از حیث ۱۲ بعد که تولید ناخالص داخلی سرانه هم یکی از ابعاد آن است، اندازه گیری می کند. این شاخص شامل سه

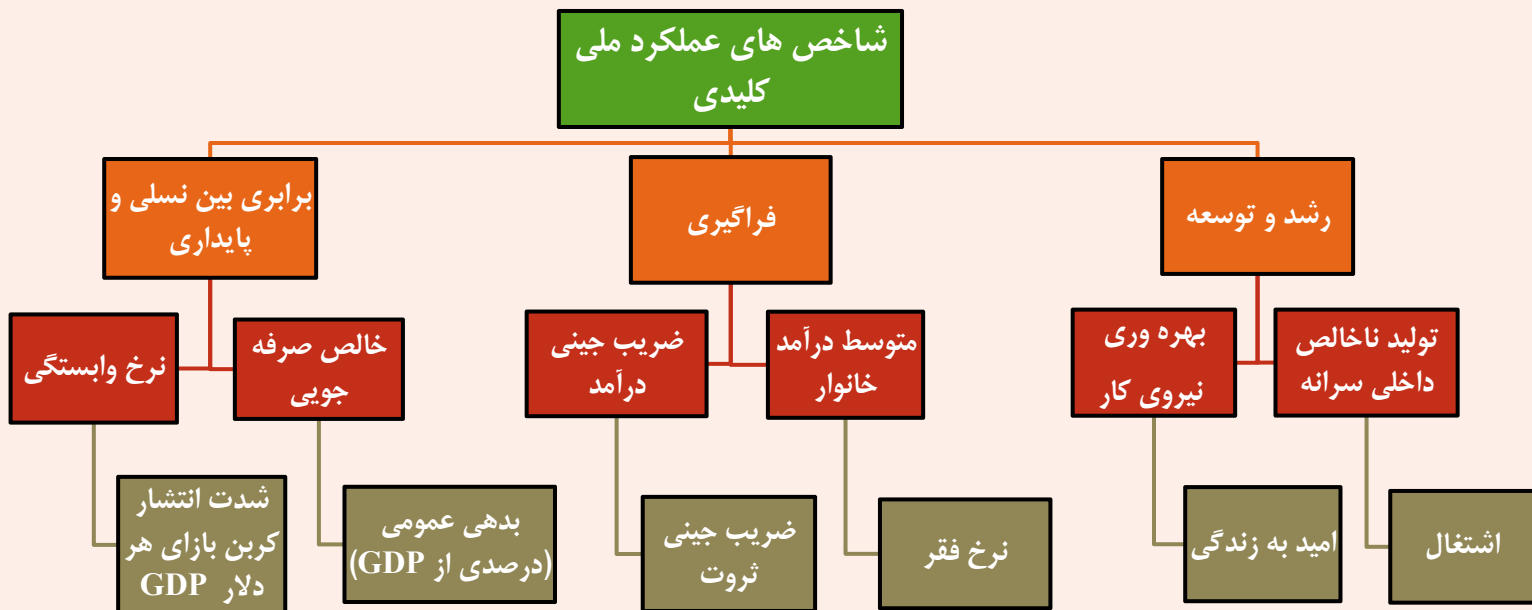
^۱ - Inclusive Development Index

معاونت بررسی اقتصادی

رکن اصلی است: رشد و توسعه؛ فراگیری و برابری بین نسلی - مراقبت و نظارت پایدار از منابع طبیعی و مالی (شکل ۱).

شکل ۱- اجزای تشکیل دهنده شاخص توسعه فراگیر

با توجه به شاخص توسعه فراگیر ۲۰۱۸، در طول پنج سال گذشته، ۲۹ اقتصاد پیشرفته در این مطالعه به طور متوسط در رابطه با رکن فراگیری، که متغیرهایی مانند میانگین درآمد خانوار، فقر و نابرابری ثروت و درآمد در اندازه گیری آن سهمیم هستند، علی رغم اینکه امتیاز رشد اقتصادی و توسعه بیش از ۳٪ را کسب کرده اند در زمینه رکن فراگیری وضعیت نامناسبی دارند. چهار متغیری که رکن رشد و توسعه را تشکیل می دهند عبارتند از: تولید ناخالص داخلی سرانه؛ بهره وری نیروی کار؛ اشتغال؛ و امید به زندگی سالم.

در گزارش شاخص توسعه فراگیر ۲۰۱۸، وضعیت ۱۰۳ کشور جهان شامل ۲۹ اقتصاد پیشرفته و ۷۴ اقتصاد نوظهور ارزیابی شده است که امتیاز حاصل شده برای کشورهای مورد بررسی بین ۲.۴۷ (موزامبیک - ضعیف ترین) و ۶.۰۸ (نروژ - بهترین) متغیر بوده است.

در دوره مورد بررسی، فقط ۱۲ کشور از ۲۹ اقتصاد پیشرفته در کاهش فقر موفق بوده اند و تنها هشت کشور کاهش نابرابری درآمد را تجربه کرده اند.

رکن برابری بین نسلی و پایداری با استفاده از متغیرهایی مانند میزان بدهی عمومی؛ شدت انتشار کربن؛ نسبت وابستگی و خالص پس انداز تعدیل شده (که صرفه جویی در یک اقتصاد را پس از سرمایه گذاری در سرمایه انسانی، صرفه جویی در منابع طبیعی و هزینه آلودگی اندازه گیری می کند) اندازه گیری می شود. نتایج ارزیابی اخیر در مورد این

معاونت بررسی اقتصادی

رکن نشان می دهد که از سال ۲۰۱۲ به بعد وضعیت این رکن در اقتصادهای با درآمد متوسط- بالا، بدتر شده و در مقابل در اقتصادهای پیشرفته ۰.۶٪ بهبود یافته است.

کشورهایی که بهترین عملکرد را دارند

بر اساس این شاخص، فراگیرترین اقتصاد پیشرفته در جهان در سال ۲۰۱۸، نروژ است. این کشور رتبه دوم را در شاخص برابری بین نسلی و رتبه سوم را در دو رکن بعدی یعنی رشد و توسعه و فراگیری دارا است. : رشد و توسعه و مشارکت. اقتصادهای کوچک اروپایی رتبه های برتر را دارند و استرالیا (۹) تنها اقتصاد غیر اروپایی است که در بین ۱۰ کشور برتر قرار گرفته است (جدول ۱).

در بین اقتصادهای G۷، آلمان (۱۲) بالاترین رتبه را در این شاخص به خود اختصاص داده است که به دنبال آن کانادا (۱۷)، فرانسه (۱۸)، انگلستان (۲۱)، ایالات متحده (۲۳)، ژاپن (۲۴) و ایتالیا (۲۷) قرار دارند.

در بسیاری از کشورها، بین هریک از ارکان این شاخص تفاوت زیادی وجود دارد. به عنوان مثال، ایالات متحده از نظر رشد و توسعه رتبه ۱۰ در بین ۲۹ کشور را داراست در حالی از لحاظ رکن فراگیری، رتبه ۲۸ و در رکن برابری بین نسلی، رتبه ۲۶ را به خود اختصاص داده است.

شش اقتصاد نوظهور اروپایی که در رتبه بندی اقتصادهای نوظهور بین ۱۰ کشور برتر قرار می گیرند عبارتند از: لیتوانی (۱)، مجارستان (۲)، لتونی (۴)، لهستان (۵)، کرواسی (۷) و رومانی (۱۰). این کشورها در زمینه رکن رشد و توسعه با بهره گیری از عضویت در اتحادیه اروپا، عملکرد خوبی داشتند. در زمینه متغیرهای فراگیری هم، سطح استانداردهای زندگی در این کشورها ارتقاء یافته و نابرابری ثروت نیز به طور قابل توجهی کاهش یافته است. عملکرد آمریکای لاتین نیز در این شاخص مناسب بوده (جدول ۳) و سه کشوری که در بین ۱۰ کشور برتر قرار می گیرند مربوط به این منطقه هستند: پاناما (۶)، اروگوئه (۸) و شیلی (۹).

عملکرد شاخص توسعه فراگیر در میان اقتصادهای BRICS در سال ۲۰۱۸ گوناگون است، فدراسیون روسیه رتبه (۱۹)، چین (۲۶)، برزیل (۳۷)، هند (۶۲) و آفریقای جنوبی (۶۹). گرچه چین در بین اقتصادهای نوظهور از سال ۲۰۱۲ در تولید ناخالص داخلی سرانه (۶.۸ درصد) و رشد بهره وری کار (۶.۷ درصد) در رتبه اول قرار دارد، اما رتبه کلی آن به دلیل عملکرد ضعیف آن در رکن فراگیری تضعیف شده است.

شاخص توسعه فراگیر ایران

کشور ایران با کسب امتیاز ۴.۰۸ در شاخص توسعه فراگیر ۲۰۱۸ در رتبه ۲۷ام اقتصادهای نوظهور قرار گرفته است. ارزیابی روند تغییر امتیاز ایران در این شاخص طی پنج سال اخیر نشان می دهد که با کاهش ملایم منفی ۰.۹۲، وضعیت ایران تضعیف شده است. ضعیف ترین متغیر ایران مربوط به وضعیت اشتغال، شدت انتشار کربن و نرخ فقر است.

معاونت بررسی اقتصادی

در همین گزارش، کشور ترکیه با کسب امتیاز ۴.۲۶ و رتبه ۱۶ در میان اقتصادهای نوظهور، توانسته است امتیاز خود را طی پنج سال گذشته، معادل ۲.۴۸ بهبود دهد. امتیاز کسب شده توسط روسیه نیز ۴.۲ و رتبه آن در بین اقتصادهای نوظهور ۱۹ است که مشابه ترکیه البته با سرعتی کمتر، قادر بوده وضعیت خود را در این شاخص ارتقاء دهد.

یافته های کلیدی و پیامدهای سیاستی

داده های شاخص توسعه فراگیر نشان می دهد که رشد تولید ناخالص داخلی نسبتاً قوی نمی تواند به تنهایی پیشرفت اجتماعی - اقتصادی فراگیر و افزایش متوسط سطح استانداردهای زندگی را تامین نماید. در هر پنج کشور پیشرفته، تنها سه کشور رشد تولید ناخالص داخلی را در پنج سال گذشته تجربه کرده اند، اما تنها ۱۰ کشور از ۲۹ کشور پیشرفت قابل ملاحظه ای در رکن فراگیری از ارکان شاخص توسعه داشته اند. در اکثریت کشورها (۱۶ کشور از ۲۹ کشور) وضعیت رکن فراگیری بدتر شده و وضعیت سایر ارکان ثابت مانده است. اکثر کشورهایی که بهترین عملکرد رشد تولید ناخالص داخلی را داشتند، موفق به بهبود رکن فراگیری نشدند. همین وضعیت در رابطه با رشد تولید ناخالص داخلی و عملکرد برابری بین نسلی و پایداری نیز تکرار شد بدین صورت که ۱۱ کشور از ۲۹ کشور پیشرفت داشتند در حالی که وضعیت ۱۸ کشور از ۲۹ کشور، بدتر شده است.

کشورهای نوظهور نیز وضعیت مشابهی در مورد عدم ارتباط رابطه رشد تولید ناخالص داخلی با فراگیری دارند. از ۳۰ اقتصاد نوظهور با بالاترین رشد تولید ناخالص داخلی سرانه طی پنج سال گذشته، تنها ۶ کشور در مقایسه با اکثریت در رکن فراگیری دارای امتیاز خوبی بوده اند، در حالی که ۱۳ کشور از وضعیت متوسطی برخوردار بوده و ۱۱ کشور عملکرد کاملاً ضعیفی را ثبت کرده اند. با توجه به رکن برابری بین نسلی و پایداری، فقط ۸ کشور عملکرد خوب، ۱۲ کشور عملکرد متوسط و ۱۰ کشور عملکرد ضعیفی را ثبت کرده اند.

این شواهد نشان می دهد که رشد تولید ناخالص داخلی شرط لازم و اما ناکافی برای دستیابی به پیشرفت وسیع در استانداردهای زندگی که معیار قضاوت جوامع در رابطه با پیشرفت اقتصادی است، می باشد و در نتیجه الزاماً رشد تولید ناخالص داخلی نشانه موفق بودن یک اقتصاد نیست. این پیام به ویژه در شرایطی که اقتصاد جهانی به سطوح قویتری از رشد بر می گردد، مهم تر است و سیاست گذاران می باید اقدامات بیشتری را در زمینه ارتقاء پایداری و برابری انجام دهند. رهبران سیاسی و کسب و کار نباید انتظار داشته باشند که رشد بالاتر نوسدادارویی برای رفع ناامیدی های جامعه به خصوص نسل های جوان تری که طی سال های اخیر وضعیت سیاسی بسیاری از کشورها را دستخوش تغییر کرده اند، باشد.

رشد اقتصادی که توسط تولید ناخالص داخلی محاسبه می شود، بهتر است به عنوان یکی از شاخص های برتر در عملکرد اقتصاد ملی شناخته شود ولی در سطح گسترده، پیشرفت جامع و پایدار در سطح استانداردهای زندگی نیز شاخص های بعدی هستند که جوامع انتظار بهبود آنها را دارند. سیاست گذاران نیاز دارند که به طور خاص بر روی این هدف متمرکز شوند و توجه بیشتری به جنبه های ساختاری و نهادی سیاست های اقتصادی که برای گسترش رفاه و

معاونت بررسی اقتصادی

فرصت های مهم و حصول اطمینان از این که این سیاست ها از جوانان و نسل های آینده محافظت خواهند کرد، داشته باشند.

جدول ۱- رتبه بندی شاخص توسعه فراگیر ۲۰۱۸ ده اقتصاد پیشرفته برتر	
رتبه	نام کشور
۱	نروژ
۲	ایسلند
۳	لوکزامبورگ
۴	سوئیس
۵	دانمارک
۶	سوئد
۷	هلند
۸	ایرلند
۹	استرالیا
۱۰	اتریش

منبع: مجمع جهانی اقتصاد

جدول ۲- رتبه بندی شاخص توسعه فراگیر ۲۰۱۸ ده اقتصاد نوظهور و در حال توسعه آسیایی برتر	
رتبه	کشور
۱	مالزی
۲	تایلند
۳	نیپال
۴	چین
۵	ویتنام
۶	بنگلادش
۷	اندونزی
۸	فیلیپین
۹	سريلانكا
۱۰	مغولستان

منبع: مجمع جهانی اقتصاد

معاونت بررسی اقتصادی

جدول ۳ - رتبه بندی شاخص توسعه فراگیر ۲۰۱۸ ده اقتصاد برتر اقتصادهای امریکای لاتین و کارائیب

رتبه	کشور
۱	پاناما
۲	اروگوئه
۳	شیلی
۴	کاستاریکا
۵	پرو
۶	پاراگوئه
۷	جمهوری دومینیکن
۸	آرژانتین
۹	مکزیک
۱۰	نیکاراگوئه

منبع: مجمع جهانی اقتصاد

جدول ۴ - رتبه بندی شاخص توسعه فراگیر ۲۰۱۸ ده اقتصاد برتر اقتصادهای کشورهای جنوب صحرای آفریقا

رتبه	کشور
۱	تانزانیا
۲	غنا
۳	کامرون
۴	بوروندی
۵	نامیبیا
۶	رواندا
۷	اوگاندا
۸	مالی
۹	سنگال
۱۰	نیجریه

منبع: مجمع جهانی اقتصاد

معاونت بررسی اقتصادی

جدول ۵ - شاخص توسعه فراگیر ۲۰۱۸ کشورهای G۲۰					
رتبه IDI بین گروه	امتیاز IDI کل	اقتصادهای نوظهور	رتبه IDI بین گروه	امتیاز IDI کل	اقتصادهای پیشرفته
۱۶	۴.۲۶	ترکیه	۹	۵.۳۶	استرالیا
۱۹	۴.۲۰	فدراسیون روسیه	۱۲	۵.۲۷	آلمان
۲۳	۴.۱۳	آرژانتین	۱۶	۵.۰۹	جمهوری کره
۲۴	۴.۱۲	مکزیک	۱۷	۵.۰۶	کانادا
۲۶	۴.۰۹	چین	۱۸	۵.۰۵	فرانسه
۳۶	۳.۹۵	اندونزی	۲۱	۴.۸۹	بریتانیا
۳۷	۳.۹۳	برزیل	۲۳	۴.۶۰	ایالات متحده امریکا
۶۲	۳.۰۹	هندوستان	۲۴	۴.۵۳	ژاپن
۶۹	۲.۹۴	آفریقای جنوبی	۲۷	۴.۳۱	ایتالیا

منبع: مجمع جهانی اقتصاد

جدول ۶ - وضعیت شاخص توسعه فراگیر ۲۰۱۸ اقتصادهای جهان

اقتصادهای نوظهور						اقتصادهای پیشرفته					
رند پنج سال شاخص توسعه فراگیر (%)	کل امتیاز شاخص توسعه فراگیر	کشور	رتبه کل	رند پنج سال شاخص توسعه فراگیر (%)	کل امتیاز شاخص توسعه فراگیر	کشور	رتبه کل	رند پنج سال شاخص توسعه فراگیر (%)	کل امتیاز شاخص توسعه فراگیر	کشور	رتبه کل
-۰,۷۴	۳,۷۹	سریلانکا	۴۰	۴,۹	۴,۸۶	لیتوانی	۱	-۰,۷۷	۶,۰۸	نروژ	۱
-۳,۸	۳,۷۶	بولیوی	۴۱	۸,۱	۴,۷۴	مجارستان	۲	۱۲,۵۸	۶,۰۷	ایسلند	۲
۳,۳۹	۳,۷۴	مونتگولیا	۴۲	-۲,۰۷	۴,۶۹	آذربایجان	۳	۰,۱۵	۶,۰۷	لوکزامبورگ	۳
۱,۲۸	۳,۷	سربیا	۴۳	۸,۶	۴,۶۷	لتونی	۴	۱,۹۲	۶,۰۵	سوئیس	۴
۲,۸۳	۳,۷	گواتمالا	۴۴	۳,۳۹	۴,۶۱	لهستان	۵	۴,۷۶	۵,۸۱	دانمارک	۵
۰,۶۲	۳,۶۶	ارمنستان	۴۵	۴,۸	۴,۵۴	پاناما	۶	۰,۴۸	۵,۷۶	سوئد	۶
۲,۰۳	۳,۶۱	هندوراس	۴۶	۲,۸۹	۴,۴۸	کرواسی	۷	۰,۴۳	۵,۶۱	هلند	۷
۷,۵۶	۳,۵۵	پاکستان	۴۷	۱,۶۵	۴,۴۶	اروگوئه	۸	۹,۲۸	۵,۴۴	ایرلند	۸
۳,۸۶	۳,۴۳	تانزانیا	۴۸	۱,۷۶	۴,۴۴	شیلی	۹	۰,۴۶	۵,۳۶	استرالیا	۹
-۶,۸	۳,۴۲	اکراین	۴۹	۴,۲۱	۴,۴۳	رومانی	۱۰	-۰,۱۷	۵,۳۵	اتریش	۱۰
-۳,۸۹	۳,۴	اردن	۵۰	۲,۹۱	۴,۴۱	بلغارستان	۱۱	-۲,۹۲	۵,۳۳	فنلاند	۱۱
-۲,۱۱	۳,۳۶	قرقیزستان	۵۱	-۰,۱۷	۴,۳۲	کاستاریکا	۱۲	۱,۷۲	۵,۲۷	آلمان	۱۲
-۱,۶۷	۳,۳۴	غنا	۵۲	۲,۴	۴,۳	مالزی	۱۳	۱,۰۴	۵,۲۵	نیوزیلند	۱۳

معاونت بررسی اقتصادی

اقتصادهای نوظهور								اقتصادهای پیشرفته			
رند پنج سال شاخص توسعه فراگیر (%)	کل امتیاز شاخص توسعه فراگیر	کشور	رتبه کل	رند پنج سال شاخص توسعه فراگیر (%)	کل امتیاز شاخص توسعه فراگیر	کشور	رتبه کل	رند پنج سال شاخص توسعه فراگیر (%)	کل امتیاز شاخص توسعه فراگیر	کشور	رتبه کل
-۲,۷۸	۳,۳۲	کامرون	۵۳	-۱,۴	۴,۲۹	پرو	۱۴	۰,۲۴	۵,۱۴	بلژیک	۱۴
۸,۵۷	۳,۳	تاجیکستان	۵۴	۰,۳۵	۴,۲۶	قزاقستان	۱۵	۲,۸۸	۵,۰۹	جمهوری چک	۱۵
۳,۴۸	۳,۲۷	بروندی	۵۵	۲,۴۸	۴,۲۶	ترکیه	۱۶	۲,۲	۵,۰۹	جمهوری کره	۱۶
۱,۶۸	۳,۲۵	نامیبیا	۵۶	۱,۹۳	۴,۲۴	تایلند	۱۷	۰,۲۹	۵,۰۶	کانادا	۱۷
-۳,۳۱	۳,۲۴	رواندا	۵۷	-۱,۲۲	۴,۲۲	الجزیره	۱۸	-۰,۵۵	۵,۰۵	فرانسه	۱۸
-۴,۸۷	۳,۲۲	لاتوس	۵۸	۰,۴۸	۴,۲	فدراسیون روسیه	۱۹	-۲,۳۹	۴,۹۳	اسلووانی	۱۹
۲,۳۹	۳,۲۱	اوگاندا	۵۹	۱,۸۶	۴,۱۹	پاراگوئه	۲۰	۱,۴۹	۴,۹	جمهوری اسلوواکی	۲۰
-۵,۷۱	۳,۱	مالی	۶۰	۳,۰۸	۴,۱۹	جمهوری دومینیک	۲۱	۰,۴۲	۴,۸۹	بریتانیا	۲۱
-۱,۳	۳,۰۹	سنگال	۶۱	۸,۵۳	۴,۱۵	نپال	۲۲	۱,۷۷	۴,۷۴	استونی	۲۲
۲,۲۹	۳,۰۹	هندوستان	۶۲	۰,۹۳	۴,۱۳	آرژانتین	۲۳	۱,۶۲	۴,۶	ایالات متحده امریکا	۲۳
-۳,۱۱	۳,۰۸	نیجریه	۶۳	۰,۶۶	۴,۱۲	مکزیک	۲۴	۱,۱۴	۴,۵۳	ژاپن	۲۴
-۳,۷۸	۳,۰۳	ماداگاسکار	۶۴	۹,۲۴	۴,۱	مادونیا	۲۵	۳,۵۷	۴,۵۱	اسرائیل	۲۵
۰,۰۶	۳,۰۲	سیرالئون	۶۵	۲,۹۴	۴,۰۹	چین	۲۶	-۲,۱۲	۴,۴	اسپانیا	۲۶
-۵,۱۲	۳	موریتانی	۶۶	-۰,۹۲	۴,۰۸	ایران	۲۷	-۱,۶۹	۴,۳۱	ایتالیا	۲۷
-۰,۶۴	۲,۹۹	زامبیا	۶۷	۲,۵۹	۴,۰۸	آلبانی	۲۸	-۱,۴۲	۳,۹۷	پرتغال	۲۸
-۲,۷۳	۲,۹۷	چاد	۶۸	۳,۸۲	۴,۰۵	نیکاراگوئه	۲۹	-۱,۶۹	۳,۷	یونان	۲۹
۲,۴۹	۲,۹۴	آفریقای جنوبی	۶۹	۰,۶۹	۴,۰۱	کلمبیا	۳۰	N/A	N/A	سنگاپور	N/A
-۶,۵۲	۲,۸۴	مصر	۷۰	۴,۶۹	۴	مولداوی	۳۱				
۰,۴۷	۲,۸۴	زیمباوه	۷۱	۷,۸۹	۳,۹۹	گرجستان	۳۲				
-۶,۴۷	۲,۸۱	مالاوی	۷۲	-۱,۳۴	۳,۹۸	ویتنام	۳۳				
-۱,۷۳	۲,۶۳	لسوتو	۷۳	۴,۵۵	۳,۹۸	بنگلادش	۳۴				
-۱۲,۳۸	۲,۴۷	موزامبیک	۷۴	۲,۳۸	۳,۹۶	السالوادور	۳۵				
N/A	N/A	مراکش		۲,۵۷	۳,۹۵	اندونزی	۳۶				
N/A	N/A	کامبوج		-۳,۲۶	۳,۹۳	برزیل	۳۷				
N/A	N/A	کنیا		۲,۴	۳,۸۳	فیلیپین	۳۸				

معاونت بررسی اقتصادی

اقتصادهای نوظهور								اقتصادهای پیشرفته			
روند پنج سال شاخص توسعه فراگیر (%)	کل امتیاز شاخص توسعه فراگیر	کشور	رتبه کل	روند پنج سال شاخص توسعه فراگیر (%)	کل امتیاز شاخص توسعه فراگیر	کشور	رتبه کل	روند پنج سال شاخص توسعه فراگیر (%)	کل امتیاز شاخص توسعه فراگیر	کشور	رتبه کل
				-۳,۸	۳,۸۲	تونس	۳۹				

منبع: مجمع جهانی اقتصاد

منبع:

The Inclusive Development Index ۲۰۱۸- World Economic Forum- ۲۲ Jan ۲۰۱۸

تهیه کننده: راحله قریشی

بهمن ماه ۱۳۹۶